

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Support Society

Narodna: na Zvezo Slovence (vse Slovene) in Kanado: \$2.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$3.00 na četrt leta; v Chicago in Cleveland \$2.50 na leto, \$3.00 na pol leta; v in-ovostvo \$2.00.

Subscription rates for the United States (except Canada) and Canada: \$2.00 per year, \$2.50 per half year, \$3.00 per quarter year, foreign countries \$2.50 per year.

Cena glasila po dogovoru. Kopije se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s glasilom:

PROSVETA

2857-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

133

Datum v objavi, na primer (Dec. 31-32), poleg vsakega

izdaja na avtorja pomeni, da vam je s tem izdano pomeni, da

izdaja. Pomeni je pravilno, da se vam list se ustre.

Kaj je ameriško

Denarna pomoč iz federalne blagajne izstradanim farmerjem in delavcem bi bila ne-ameriška. Poštena Amerika ne dela tega in ne sme nikdar storiti, če hoče ostati poštena. Prehranjevanje lačnih ljudi ni delo vlade. Vlada lahko namiti farmerjevo živino, to je pošteno — ne sme pa nasiliti farmerja in njegovih otrok. To bi ne bilo ameriško! To bi bilo evropsko, inozemsko! To bi bila "dole", ki ni ameriška!

V kongresu se kregajo glede tega že dva meseca in večina vztraja, da vlada ne sme direktno pomagati delavcu in farmerju. Ako je pomoč potrebna, naj pomaga privatna iniciativa, privatna prostovoljnost in privatna dobra srca. To je ameriško!

Ameriško je, če zvezna vlada jamči železniškim kraljem šest odstotkov dobička od vloženega kapitala. Da bi jamčila delavcem vsaj malo zaslužka, nak, tega ne, to bi bila "dole", ki ni ameriška.

Ameriško je, če federalna vlada pomaga žitnim spekulantom s tem, da kupi od farmerskih korporacij sto milijonov bušjev pšenice, ne sme pa te pšenice spremeniti v kruh in ga pokloniti brezposelnim delavcem, ker to bi ne bilo ameriško!

Ameriško je, če stoji dolga vrsta brezposelnih delavcev pred kuhinjo Izveličavne armade in čaka na čorbo, ki jo dele kot beračem. Ameriško je, če brezposelnih delavcev ukraja puška in gre med bandite. Saj to tudi spada med čednosti privatne iniciative.

Ameriško je, če vlada eksistira samo zato, da šteti bogate postopaje, dočim delavec in mali farmer lahko gresta k vragu, saj jima ni treba živeti, če nimata iniciative!

Ameriško je, ako si največji hinavec pod soncem in hvallj Boga, da ni tu tako slabo kakor je na primer na Kitajskem.

Vse to — in še veliko drugega — je ameriško in ostane, dokler bodo ameriški delavci tako neumni, da bodo svojo politično akcijo prepustili "priateljem", ki so hlapci bogataškega razreda.

Sabotaža

Mnogim, ki ališijo besedo sabotaža, pride takoj na misel organizacija I. W. W., ki je bila na glasu, da so njeni člani uničevali stroje in blago ter požigali polja farmerjem. Koliko je resnice na tej sabotaži, ne bo nikdar znano, kajti veliko je zlaganega.

Sabotaža ni bila nikdar izključno orožje delavskih "krenkov". Vesti iz današnje Rusije dokazujejo, da je tamkaj sabotaža vsakdanje opravilo ljudi, ki bi radi diakreditirali boljše industrije in gospodarstvo sploh. Neopazeno in na tisoč načinov se lahko dela škoda v tovarnah, rudnikih, na polju in železnicah, v uradih itd.

Med zadnjo vojno so se vsi poslužili sabotaže, tudi vlade. Takrat šele se je videlo, kako mojstri saboterji so bili na delu, ko so zleteli cele tovarne in skladišča s strelivom v zrak, ko so drug drugemu zastrupljali živila in drugače uničevali imetje.

V Ameriki je že od nekdaj navada, da javna podjetja ne smejo uspevati in dobiti kredit nad privatnimi podjetji. Ameriški kapitalizem vodi največjo sabotažo, kadarkoli in kjerkoli je treba uničiti ljudsko konkurenco in pokazati "nesposobnost javnega obrata".

Kapitalistični tisk se danes rad kliče v spomin polom ameriških železnic med vojno, ko so bile pod kontrolo zvezne vlade. Res je bil polom na celi črti. Kako je to bilo? Imenitno! Ko je vlada prevzela železnice, je pustila vse linije v rokah starih upraviteljev, le generalnega manažerja je nastavila. Seveda je bilo v interesu družb, da se eksperiment zvezne kontrole ne obnese, pa so stari upravitelji delali s železnicami kakor svinja z mehkom. Saj je bila vlada odgovorna in vse je plačala! Izguba je bila velikanška; vlada je plačala lepe milijone. In argument, da je vlada neizvedljiva obratovanja železnic, je še danes pri rokah!

Tako gre visoka sabotaža v interesu privatnega dobička.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

"Testament"

Detroit, Mich. — Prosvetni klub S. N. Doma je uprizoril 1. jan. znano ljudsko igro "Testament." Igra spada v kategorijo dolgovernih kmetakih dram, ki so menda vse usmerjene po enem kopitu. Ako izznamemo filozofijo o novih idejah študenta Andreja, nima igra nobenih vzgojevalnih tendenc — pohlep po denarju in udobnem življenju je glavni cilj ambicioznega kmeta Topoličaka. V dosego svojega namena se poslužuje vseh sredstev in do gotove mere ga lahko primerjamo kralju na Betajnovi, le da ne poseduje tiste energije, in zato tudi kmalu podleže.

Igra zahteva nenavadno veliko osebja, zato izgubi na malih odrih brez potrebnih tehničnih pripomočkov in s površno treniranimi diletantmi mnogo na svoji vrednosti. Argument glede omejenega časa ne drži, v tem slučaju naj se uprži delo z manjšim ansamblom in boljše kakovosti, na katerih je slovenska talija izredno bogata. Toliko o tem.

Ker me vodi k tej kritiki edino ljubezen do dramske umetnosti, bom skušal biti objektivni in se omejiti le na glavne hibe, odnosno vrline posameznikov z diletantkega stališča. Režijo je vodil A. Čenik, ki je obenem tudi igral junaka dneva, Topoličaka. Tone je dobra moč. Znan nam je že iz prejšnjih sezon. Parkrat se je celo odlikoval, toda kot Topoličak ni imel povsem sreče. V atrogem gospodarju je sicer zadel karakter, toda v krizi je bil preveč klavir — pogrešali smo čustev in notranjega boja. Njegov obupni položaj bi moral še mejiti na blaznost. Maska tudi ni odgovarjala njegovi pleši — bil je premala. Ko prsi Bernota za Metkino roko, ki je za njega poslednja rešila bilka, je bil brezbržen in top. Tudi ukradeni denar se ne bi smel pozabiti na stoju, ker bi ga Tomaž kaj lahko odnesel. Dejstvo, da je vodil tudi režijo, ga ne opraviči. Previden režiser ne bo vzel vloge, ker kot tak tudi ne more posvečati dovolj pozornosti svojim solgralcem na vajah.

Urlo, njegovo sestro, je razmeroma dobro zadel mrs. Bartel, vendar smo pa opazili na njej neko utrujenost — tudi obklečena je bila preloščena. Andrej, njegov sin (Joe Sterle), je kot semenišnik izborni reši svojo nalogo. Za karakterne vloge je on kot ustvarjen. Prepričan z novimi uporniki idejami, bi sicer lahko nastopal še s večjo energijo in v govorniški poz — toda splošen utis je napravljen zelo dober.

T o m a ž a (Topoličakovega hlapca) nam je podal A. Dugar. Njegova maska je bila premlada, tudi govoril je prethito in kot običajno tudi sedaj slovnico. Tujstvo smrt je konstatiral še na tri korake, ne da bi ga preiskal. Presenetil pa me je njegov nastop in kretanje, ki so izborni soglasale s njegovim značajem. Gostilničarja Bernota je igral A. Kržišnik. On je nova moč na odru in kot tak potrebuje pile. Sale, smeh in razposajenost so karakteristika vsakega gostilničarja. V tretjem dejanju pri Topoličaku je bil pa mnogo bolj — prava "šlapa", kot jo igra predpisuje.

Marjano (njegovo ženo) je izborno pogodila mrs. Rant. Kakor vedno, je bila tudi sedaj v svojem elementu. Mary ima svojo posebno tehniko, ki jo zna tudi izkoristiti — je vedno legava, polna humorja in kar je glavno obvladuje vokalizacijo. Godart, njen sin, je bil v rokah P. Verderbarja, ki nam ga je interpretiral zadovoljivo — le v prvem dejanju je poslabšal šepati. Nalivnost je njegova posebnost — je navdušen diletant in pod spretnim vodstvom bi se še razvil.

Kaj naj rečem o Metki, naši stari znanci mrs. Urbančič? Na njej najti hibo ni lahka stvar. Ona poseduje naraven igralski talent — s lahkoto obvladuje kretanje, mimiko in vokalizacijo. Po mojem mnenju je odnesla

krono, le njena zdrava lica niso odgovarjala njeni vlogi.

Mešetarja Klandra nam je predstavil A. Bartel. Priznati moram, da se je od prošle predstave mnogo izboljšal — vendar si pa Klandra predstavljam s kučmo na glavi, obklečenega v težko kamizolo, z gorjačo v roki, pokončeno hlebo, z dolgimi brki in močnim basom. Primerjati ga smemo z Blaž Mazolom v Rokovnjah. Toda kakor že omenjeno, je v splošnem ugajal.

Sodnika nam je skušal podati L. Boštjančič, ki pa ni bil kos svoji nalogi: očitno ni bila vloga zanj. Masko je imel mladega študenta. Pogrešali smo avtoritete, elegantnih kretanj in nastopov. Lojze nam je že večkrat z uspehom podal težje partije in upamo, da jih bo še.

Tujec je sicer kratak, toda nevaležna vloga. Igral ga je Joe Sterle tako naravno, da smo nehoti čutili z njim, ko je umiral.

Tine, vaški norec, je karakter čisto zase. Predstavil nam ga je M. Gregorič, ki je nova osebnost na odru. Kot začetnik je svojo vlogo izvršil dostojno — sempaja je sicer pretiraval ali pa važne dialoge malo naglašal — toda v splošnem je napravil dober vtis.

Prijetno nas je pa presenetil J. Miller v vlogi berača Martina. Izborna maska, kostum, lajna, naravne kretnice in vokalizacija: vse pristno, nič pretirano. Režiser je imel pač srečo pri izbiri te vloge. H. Grebene kot starešina bi se moral bolje poglabiti v svojo vlogo, ker je zelo hvaležna. Pavze niso v takih momentih na mestu, tudi svoj nagovor bi lahko bolje našteval.

Pri kmetih in fantih smo opazili izredno dolge pavze, kar čuteči avdienci pokvari vsa iluzijo. Skrajno neprijetni za uho so tudi vsakojaki dialekti. Za ožer je že davno merodajen splošni dialekt; vpoštevajmo ga! Grupacija v četrtem dejanju tudi ni decela uspela — premalo življenja in preveč marionet. V naravnem življenju smo ob takih prilikah vsi z nečim zaposleni.

Lučni efekti so bili kljub novemu "dimerju" zelo pomanjkljivi. Igračkanje z luči je med nami zelo priljubljena metoda, toda treba jo bo temeljno odpraviti. Scenarija bi se kljub skromnim sredstvom lahko bolje uredila — zelo občutno smo opazili pomanjkanje tehniškega znanja in umetniškega okusa posebnost v četrtem dejanju. Pesem o mraku je doživela popoln flako. Primeroma lahka skladba je zadobila čisto bežični značaj — brez vsake harmonije in milobe s hrečočimi glasovi.

Upam, da te vrstice ne bodo dvignile prahu, ker so napisane z dobrim namenom in iz ljubezni do dramske umetnosti, katere nivo moramo dvigniti in izpopolnjevati do najvišje mere.

Frank Česen.

Prispevatelji za "Zarjo"

Cleveland, O. — V obrambni fond klubove "Zarje" so nadalje prispevali:

Cleveland, O., društvo V boj št. 53 SNPJ \$10, št. 477 SNPJ \$5, Jos. Zadnik \$1. Po 50c Fr. Hribar, Carol Dekleva, Peter Segulin. Po 25c: J. Volk, Joe Matko, Fr. Žagar, Anton Stemberger, John Zorman, Fr. Culkar, Jack Zadnik, Anton Bubnič, Jos. Lever, Louis Počkaj, neimenovan, Jos. Bartol, Fr. Sisković, John Zupane \$10, neimenovan \$1; skupaj \$21.75. Nabrano na domači veselici društva Macca-bec: po \$5 Jos. Babnik, John Tavčar. Po \$1 Feliks Stumbelj, Jerry Rožarne, Fr. Kolene, Fr. Meserko, Jos. Skuk in neimenovan. Skupaj \$16. Barberton, O., društvo št. 48 SNPJ \$5, Rittman, Ohio, društvo št. 488 SNPJ \$2, Anton Pečnik 50c, skupaj \$2.50. South Range, Mich. Nabrano na seji društva št. 22 SNPJ: po 25c, Pavel Car, Ivan Marinkič, Peter Samich, Fred Blaženka, Jennie Mrsosh, Mary Gasetich, Nick Persha, Martin Spoljarich, Ivan Spoljarich, Jos. Butina, Mike Grest, Katarina Mihelich, Matt Klarič, Paul Klarič, Matt Cibalek, Matt Likovich, Louis

Pistar, Fr. Samsa; po 20c Jos. Ozanich, Fr. Jesovšek; po 10c, Mary Tavčar. — Odbito za poštnino 12c, poslano \$5.08. Delavci, Mich. Pevsko društvo Svoboda \$10. Kraya, Pa. Društvo št. 174 SNPJ \$5, Fr. Bavdek \$2, skupaj \$7. Pittsburg, Kans. Društvo št. 14 SNPJ \$1. Piney Fork, O. Nabrano na seji društva št. 176 SNPJ: Nace Ziemberger \$5, po \$1 klub št. 95 JSZ, John Oblak; Fr. Zaveršnik 50c; po 25c, John Cernarič, Joe Strajnar; skupaj \$8. Latrobe, Pa. Društvo št. 318 SNPJ \$2, John in Mary Fradel; po \$1, Vincenc Resnik, Louis Kaše; John Resnik 50c; po 25c Anton Troha in Joseph Zahkar; skupaj \$7. Conestoga, O. Nabrano na seji društva št. 237 SNPJ: po 25c G. Sebetič, J. Kolapotič, V. Marn, Steve Karol, J. Milakovich, T. Cebašek, Jos. Sedmak; skupaj \$1.75. Forest City, Pa. Društvo št. 124 SNPJ \$5, klub št. 10 JSZ \$3; po 50c Ant. Zaitz, Fr. Rataic in Jos. Čebular; skupaj \$9.50. Sharon, Pa. Društvo št. 31 \$2. Milwaukie, Wis. Klub št. 37 JSZ \$5. Strabane, Pa. Društvo št. 589 SNPJ \$2, nabrano na seji: neimenovan \$1, po 50c John Troha, Jos. Novak, John Kuch, Joseph Krule; po 25c Anton Mavrih, John Progar, Andy Posaga, Adolf Tomšič, Fr. Majzelj, Fr. Pelhan, Victor Shell Adolf Kirm, Fr. Kirm, Ignac Tomšič, Fr. Drenik, John Podboj, Josephine Pleskovič, Fr. Ipavec, Marko Tekavc, A. H. Risaka, Paul Česnik; po 10c John Grmovšek; skupaj \$9.35.

Skupaj v tem izkazu\$120.93
Prejšnji izkaz\$16.85
Skupaj\$537.78

John Krebel, blagajnik.

Pismo iz sanitarija

Winfield, Ill. — Tudi jaz želim napisati par vrstic v Prosveto, našo borilnico, ker to je edini list za Slovence v Ameriki, ki nas izobrazuje in nam kaže pravo pot iz teme in nevede, da vsaki delavec samostojno misli, da se ne bo dal vedno zavajati od himavev, ki se po eni strani hlinijo po drugi pa pomagajo kapitalistom bičati delavsko nezavedno ljudstvo in ga tlačijo v tem in nevedu, da ne bi prezgodaj se zbudilo in jim herbet obrnilo in pometo z njimi. Oni se dobro zavedajo, da jim preti trda od strani zavednega delavca, zato zavajajo delavstvo na vse načine, da bi preprečili svojo pogubo.

Ali zavedni delavci tudi ne pričajo, so vedno na delu in organizirajo delavstvo, da se otrese vraga, kar ga še danes trpinči in drži v nevedu. Prišel bo čas ko se bo delavstvo spametovalo in si vzelo svoje pravice.

Rayno ko to pišem, sem dobil iz "Bogoslavije" dve pismi. Zakaj "bogoslavija"? Zato, ker je res boga, da se cviren mora iz drugih držav naročati. Brat mi piše od vojakov tako žalostno, da je obžalovanja vredno, da jih tako mučijo na vse načine, povrh pa še stradajo, da se mu kar od gladi vrti. Sit da že ni bil, od kar je šel od doma.

"Naj ti še to omenim (mi piše), kaj se je zgodilo z mojimi prijateljem. Ko sva vzela kruh iz peči, je rekel: 'jaz sem tak lačen, da bom vzel en komis, potem se pa naj zgodi kar hoče'. Ko so šli kruh, je pa seve enega manjkalo. Seve takoj na raport oba. On je šel prvi in se tudi ni nič zgovorjal, je takoj priznal in je dobil dvadeset dana zopora in vsaki dan še dvadeset batim. Pri-vežejo ga na klopi za roke in noge in onda mu nabrojo dvadeset batim. Potem je tako pijan od batin, da ga morajo nesti nazaj v zapor in onda spava dober. Ne-katere tudi obesijo za roke in jih strajajo. Ko vidijo, da je že ves črn, ga odvlečejo — in kanto vode po obrazu!"

Taka je "kultura" jugoslovanske milice. Piše, da jih s vso naglico mučtrajo na vse načine, da se bodo bolj znali klati v prihod-nji vojni — kot se je oče tri leta in šest mesecev. In zakaj vse to? Za Boga, vero, dom, blago krti. Ti grešna duša, ubogi nezavedni trpin boš pa vse to prene-sel, ker se ne zavedaš, da si tudi ti upravičen do svoje pravice.

Oče tudi pišejo, kako grozno so veliki davki. To se razume da so, ker je še vojnih dolgov veliko, a za novo vojno je spet treba ogromnih vsov, da si bodo lahko nabavili morilno orožje. Čemu vse te vojake? Za Boga, vero, dom in blago krti, ki nezavedne

vlada. Veliko jih je še, ki verujejo, da bodo šli v nebesa, če jih bo granata poslala "Bogu v naročje".

Sedaj sedi pri Bogu vsak tisti, ki je v svetovni vojni izginil brez sledu. To se razume, da drugam ni mogel sfrčati kakor k Bogu, saj je vendar bilo vse orožje blagoslovljeno; sam sveti oče pa peš je molil za zmago Italijanov. Ko bi bil takrat popev v Avetriji, ne bi danes socialisti fiksali na Dunaju farje in fašiste. Ali tako je bila božja volja, da se je vladarjem stoletek smaknil — bojo pa v nebesih toliko na višjem.

Delavstvo, organiziraj se; čisti napredne časopise, pa si baš tudi ti ustvarilo nebesa na zemlji. Onkraj groba naj le tisti imajo nebesa, ki jih sedaj nam priporočajo, daširavno oni sami v nje ne verujejo.

Za novoletno darilo sem dobil Amerikanski družinski koledar, ki je trajne vrednosti, od mr. in mrs. Rudman. Njima izrekam na tem mestu najlepšo hvalo zanj, kakor tudi za obiske, ker sta me že večkrat obiskala in tudi vsem ostalim, kateri so me še tudi obiskali večkrat. Pozdrav vsem mojim prijateljem, kot Franku Pečniku, Zormanu, Mesecu, Leo Zevniku in obema Krizmanovi-ma. — Leo Lorber.

Nasvet farmerice

Willard, Wis. — Velika je naša naseblina, pa se kaj malo čuje od nas in o naših farmerskih razmerah. V vseh časopisih čitamo o slabih časih in brezdolju. Pri nas pa je drugače: na farmer-mah je zmerom dovolj dela in dovolj jela. Kapitalizem nas tlačí drugace kot pa delavce po mestih. Sir ima nizko ceno, živina pa še nižjo. Na boljem smo le v tem, da nam ni nikdo bos, da smo na svojem in da imamo zdrava lica.

Kdor bi mislil iti na farme, je najbolje, da se prej osebno prepriča. Vzame naj si teden dni časa in dobi potrebne informacije. Ako je Slovenec, naj vpraša za Slovence in Hrvat pa za Hrvate, ker vsak bo rad v tem oziru na uslugo. Zemlja se dobi obdelana in neobdelana in dokaj poceni. Rojaki: selite se na farme. Tu je za vas neodvisnost. Jaz sem tudi živel v mestih nad 16 let, pa mi ni nič ne ugajalo. Svetujem farme tukaj na Willardu.

Preteklo jesen meseca avgusta je prišla iz Minneapolisa neka ženska in prosila milodarov. Rekla je, da je njen mož dobil zastrupljenje krvi in da so mu v bolnišnici odžagali nogo. Vsa-kemu se je zasmilila in smo bili generozni vsak po svojih močeh. Jaz bi o tem ne pisala, če bi ta ženska ne bila toliko prevzeta. Če ji daš 25c, ni zadolžna, mora biti 50c ali dolar. Pri nas pa je bilo že štosti revežev, ki so bili tudi desetih centov veseli. Pri-poročam farmerjem, če se pride naokrog, da jo vprašajo za dr-žavno izkaznico, posebno pa pri društvih. Izkaznico dobi pri ob-lasteh, če mož ne more iti o-krog. Povedala je, da njen mož spada k društvu HBZ v Minnea-polisu. — Farmerica.

Milwaukie vesti

Milwaukee, Wis. — Za enkrat nimam drugih novic poročati kot samo o neareči in smrti. Pred kratkim časom so umrli sledeči rojaki v tukajšnjem mestu: Dne 20. novembra je po mučni bolezn umrl Frank Matiz v starosti 29 let, sin splošno znanega Fran-ka Matica. Ranjki je bil član JPZS. Dne 7. decembra je u-mrli po 4 mesečni mučni bolezni John Kos, star 41 let, splošno znan v tukajšnji naselbini. Ranj-ki je bil član SNPJ in JPZS.

Dne 14. decembra si je vzeli življenje s strelom v glavo star naseljenec v tem mestu ter splošno znan John Jelenc. Kaj ga je gnalo v smrt, ni prav znano. Splošno mnenje je, da se mu je omračil um. Star je bil 58 let, član JPZS. — Dne 14. decembra je za srčno hibo nagle smrti u-mrli Anton Rezel v starosti 38 let. Ranjki je bil član JPZS. Vsi 4 pogrebi so se vršili pod vod-stvom novega slovenskega po-grebniha John Jelenca.

Torej rojaki in rojakinje, ako se niste pri kakih podpornih orga-nizaciji, pristopite takoj. Kako-lepo je videti, ko pridejo člani kropit umrlega člana in ko ga sprejmejo k gadjnemu počitku. John Versnik.

Prehlajenje in bolezen

(Nadaljevanje in konec.)

Toda bri ko se pregreše proti zakonom narave n. pr. s pijanostjo, že se pojavi obo-lenje. Jasnno je, da utrjeni, pravilno živeči človek prenese več nego pomehkužen. Pred obolenjem nas ne bo varovalo dvojno perilo, kožu, volna, vata v uskih in zapiranjih oken, marveč utrjevanje telesa s krepilnimi kopelmi v vodi in zraku, bivanje na prostem, zračenje stanovanj in drugo utrjevanje telesa.

Najbolj enostavna in pogosta posledična bolezen iz prehlajenja je nahod, to je katar nozne sluznice. Kdo je varem pred njim? Tako kakor vse druge posledične bolezni iz prehlajenja, nastaja nahod po vplivu nekih bolezni-skih kili, mikrobov, bodisi v stanju prehlajenja ali tudi brez tega. Znanstveno se sicer to še ni posrečilo dokazati, a praktično življenje nas o tem vsak dan prepričuje. Če ste se speli z znanjem, ki je imel nahod, vam je gotovo oddal, ako se pač niste znali očuvati! To se da doseči najlažje tako, da se okoli takega "nahod-nič" človeka gibanje je v razdalji nad enim metrom. S tem se izognemo okuženim kapljicam, ki prihajajo iz njega. Dobro je, če se takemu človeku ne postavimo nasproti, marveč vetrice, kajti tudi to nas varuje njegove oku-žljive sapa.

Kar smo rekli o nahodu, velja tudi glede katarjev ostalih delov dihal, zlasti pa še glede influence, gripe ali španke bolezni. T je namreč posebno hudo okužljiva. Hipoma zbole kar množice in to radi velike okužljivosti in okolnosti, da se trosijo povzročitelji s kašlja-njem, kihanjem in tudi z dihanjem bolnikov. Prav posebno pa pospešujejo obolenje lahko oboleni, ki se nemoteno kretajo med zdravimi. Okužljivost je največja v začetku bolezni, in-kubacija bolezni, to je doba, ki poteka med vgnedenjem bacilov in izbruhom bolezni, je kratka, zato obolevajo ljudje eden za drugim. V večji nevarnosti so zlasti starejši ljudje. Povzročitelj gripe se naseli v nosu, grlu in plju-čih ter povzroča takoj ali pa najkasneje tekom dveh dni predhodne znake bolezni n. pr. na-hod, zbitost, teža v glavi, glavobol. Nato pa močno utrujenostjo. Bolnika mučijo glavobol, začenja bolezen s tresavico, veliko toplino in omotico, bolečine v hrbtu in udih in nima teka. K temu se pridruži v mnogih slučajih še vnetje aspika in produktiv. Gripa je pravzaprav sama na sebi prav nedolžna in dobiva pomen šele zaradi okolnosti, da vpliva močno na zmanjšanje bolnikove odpornosti, zaradi česar se lotijo bolnika še ostali mikrobi. Tako nastajajo pri gripi pridružne bolezni ali komplikacije n. pr. pljučnica, vnetje rebre ali pljučne mreze, vnetje možganske mreze ali bolezni ledvic, živčevja itd. Z veliko verjetnostjo se bomo ogmili obolenju na gripi, če bomo, kadar divja epidemija, čim manj zahajali med ljudi. Zlasti je nevarno tam, kjer se zbira več ljudi. Če bomo s kom govorili, bomo držali roko ali robec pred ustmi. Pazili bomo tudi, da se ne bomo premaršili in prehladili, ker v prehlaje-nju je okužitev najhitrejša. Bolnik pa naj ostane na vsak način doma, tudi če ni še resno obolen. To storiti je dolžan zaradi sebe in v dobro drugih in je nespametno če skuša, da bo bolezen prehodil.

Iz prehlajenja nastajajo tudi še angine ali vnetje žrelca, zelo neprijetna obolenja veči-noma nedolžne naravi, vendar se lahko razvije iz take nedolžne angine smrtonovarno za-strupljenje. Povečane žrelčne lajšajo pot raznim okužitvam in ne morejo več vršiti svo-je naloge, ki obstoja v odstranjevanju strupa škodljivih bolezenskih kili. Zato je treba po-večane žrelčne s operacijo odstraniti.

Mnogo je še drugih bolezni, ki se začnaja-jo v naših dihalih zaradi okužitve v glavni vlo-gi in prehlajenja v stranski, zlasti v otrok-ah dobi. Skriptinka, ošpice, davica, oslovski ka-šel nastajajo po večini po okužitvi a kapljica-mi iz ust človeka sicer tudi brez predhodnega prehlajenja, vendar še večkrat v prehlajenju. Ako se bomo torej čuvali prehlajenja, se bomo s tem izognili tudi mnogim boleznim.

(Zdravje.)

O slabem zraku

Čim boljše je zrak, ki ga vdihavamo, tem boljše je to za naše zdravje. Slab prijen zrak je strup za nas. Po-Pettenkoferju je zrak že slab, če vsebuje 0.1 odstotka ogljikove kisline. Pri 1% ogljikove kisline se že vidno neugodno počutimo, pri 10 odstotkih obstoji nevarnost za življenje, pri še višjih odstotkih nastopi smrt z znaki omamljenosti. Zopni duh v lokalih s porabljenim zrakom — "diši po ljudeh" — pa ne prihaja od ogljikove kisline; kajti ta je brez duha, o čemer se lahko prepričamo, če odpremo steklenico sode — ali seitera-vode. Vzrok sla-bega duha je izhlapevajoči pot, smrdoča sapa itd. Tudi ni ogljikova kislina sama na sebi strupena; ona samo naznanja, da je kisik v zraku porabljen in da ga ni več; ona je samo znak za to, da je zrak, ki vsebuje dosti ogli-jkove kisline in malo kisika, za človeka nepo-raben.

O obleki pozimi

Vobče se ravnaio ljudje premalo po spre-membi toplote in si oblečejo svoje debele suk-nje prav tako pri 10 stopinjah mraza kot pri 5 do 10 stopinjah toplote. Pazimo na razliko toplote in se oblačimo temu primerno! Poglj, kako debelo oblečeni sedijo ljudje v zdravni-ških vosovih. Telo se preveč segreje in ko pri-demo na prosto, se prehladimo. Zato menja-obleko zmeraj po toploti; odloži suknjo, če je vroče, obleci jo, ko je mraz.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

K AVTOBUSNI NESREČI PRI DRENOVEM GRČU

Ljubljana, 17. dec. 1930.

O avtobusni nesreči pri Drenovem grču, ki je že zahtevala eno človeško žrtev, druge pa se zdravijo v bolnici, govorijo še vsepovsod. Nekateri graja jo železniško upravo, da ne postavi na prevoze zapornik, drugi spet domnevajo, da je šofer vozil prenašal in premalo previdno. Zakaj suneč je bil sila močan, saj se je sprednji del avta, motor, popolnoma razbil in planil takoj v plamen. Šoferja so potegnili nezavestnega iz gorečega avtomobila ter je zvečer ob 9 v bolnici podlegel.

Kdo je Ignac "Mihevc"?

Avto je šofiral Ignac Mihevc; zdaj poročajo, da se je šofer pisal prav za prav Ignac Modrijan, a da se je pri njihovi hiši v Vrhniki reko "pri Mihevcu". Star je bil šele 26 let. V Vrhniki, kjer živi njegov oče in mati, sestra in trije bratje, se je predelaval pred dvema mesecema; poprej pa je bil v službi v Kranju. Njegova smrt je tem bolj tragična, ker je bil ženjen. Pred tremi leti se je dogovoril s Pečkajevom Ančko, ki pa je odšla pred tremi leti v Ameriko k svoji teti v Cleveland. Delal je na tem, da si omogoči pot čez morje do neveste Ančke. In Ančka mu je prišla pred 14 dnevi iz Amerike na proti. Vse sta imela že pripravljeno za poroko in za pot v Ameriko, v nedeljo sta bila oklicana, v pondeljek pa je žena nesrečno ubila. Nevesti si niso upali povedati resnice, odšla je v bolnico v Ljubljano v misli, da ima ženin le roko nekoliko opečeno. Pa ga je našla mrtvega. Zda se bo morala vrniti v Ameriko brez ženine, brez moča. Dekan Kete pa, ki ju je oklical s prižnice, leži prav tako ponesrečen v bolnici. Vozil se je z avtobusom in nesreča ga je precej poškodovala.

V avtobusu jih je bilo ob nesreči sedem potnikov, sprevednik in šofer, skupaj torej 9 oseb. Od teh se trije zdravijo doma na Vrhniki, eden je umrl, pet pa jih je v bolnici, kjer se zdravijo. Upati je, da ne bo nihče od teh podlegel.

Nesreča ali samomor pod vlakom?

Dne 16. decembra se je ponesrečila pri Slov. Bistrici 17-letna Jelka Spatova, po domače Pečenkova iz Slovenske Bistrice. Odšla je zjutraj v Maribor za opravo, s popoldanskim vlakom pa se je vračala domov. Na tej poti je prišlo do nesreče; kako, tega za zdaj še ni mogoče reči.

Progovni čuvaj je silil na južni strani črčenjevega predora obupno klicanje na pomoč. Na progi je našel vso v krvi mlado dekle, ki mu je vlak odrezal levo novo pri kolenu, hudo poškodovan desno nogo v stopalu ter tudi ranil glavo. Obvestil je postajo Slov. Bistrica, ki je poslal lokomotivo in vagon do predora, natočil ponesrečenko ter jo odpeljal na postajo Pragersko, kamor so naročili reševalni avto iz Maribora, ki je ponesrečenko prepeljal v bolnico. Je hudo ponesrečena in je le malo upanja, da bi ostala živa. Ponesrečenka je skočila ali padla iz potniškega vlaka na progo in sicer na tir, po kateri je kmeče pridrvel brzi vlak, ki vozi proti Mariboru, ter je ponesrečenko povozil. Ker je svoje stvari še poprej poslala po železniški domov na domačo postajo, domnevajo, da je skušala dekle izvršiti samomor, skočila iz vagona, brž ko je privozil vlak in se vrnila na progo. V ponesrečenki, ki je bila pri zavesti, ko so jo našli, so spoznali 17-letno Gabrieljo Spat (Spath) iz Slov. Bistrice.

Rodbinska tragedija v ptujskem okraju

V Dolenji v ptujskem okraju živi 64-letni kočar Janez Jus. Prišli se pravi zato pri Jusovih. In pri Jusovih se niso prav nič zameli zadnje čase. Moč je prihajal pogosto ves pljan domov, prepiral z ženo in celo pretekal. Tri prepri so bili tako pogosti, da tako hudi, da je prišlo v kočarjevo hišo življenja. In moč ženi pogosto trdila, da bo še

beračila. In ko je bila nekega dne žena v gozdu, je moč doma zažgal aluminasto streho svoje kočarje in plamen je objel kočarje uničeval. Rasen zidovja je pogorelo vse, prav vse. Zavarovalnica pa znaša komaj 6000 Din. Ko je žena zagledala ogenj, je prihitela iz gozda ter hotela gasiti. Toda moč jo je zgrabil za roke ter skušal vreti v ogenj. Žena se ga je z naporom vseh svojih sil komaj ubranila. Na pomoč so prihiteli sosede, pa tudi teh moč ni pustil blizu. Nazadnje pa se je sam poognal v ogenj. Gasilec se je posrečilo, da so ga potegnili iz ognja vraga opečena. Ko se je moč zavedel, je kakor run zbežal v gozd ter taval okrog kot neumen. Vzrok: — šmarnica, vino necepljene trte, ki ga je moč popil dnevno do 10 litrov.

Požar. — V prijaznem Gabrniku pri Poljčanah je požar uničil hišo bivšega oskrbnika šentjurke kmetijske šole Ivana Verkleza. Na Boču pri Miklavžu je varoval devet let podružnične pašnike in gospodarska poslopja, živino. V teh letih si je toliko pritrgal od ust, da si je zamogel kupiti spudaj v Gabrniku majhno hišo, kamor se je letos s svojo dokaj veliko družino preselil. Lahko si malimno, kako ceni svoj lastni dom tako-le človek, ki si je pristradati denar zanj. Pa ga zadene nesreča, da si je bil v hiši komaj nekaj dni. Hiša se je vnela v shrambi sena in komaj so opazili domači, že je bila vsa v plamenu. Koča je bila krita s slamo in lesena, vode pa ni bilo nikjer v bližini. Ljudje pomagati niso mogli. In tako je pogorela koča kar na hitro prav do tal z vsem pohištvom, s posteljo, omaro, obleko, živdom — le svinje so rešili. Družina je ostala zdaj brez strehe, brez obleke, brez ležišča, brez vsega.

Iščajo Američana. — Če ga ne najdemo, ga proglasijo za mrtvega. Leta 1930 je odšel preko Trsta v Ameriko Oton Kirovščlager, rojen leta 1883 in pristojen v Ljubljano. Od leta 1911 se ni več oglasil od nikoder. Zda je treba njegovi hčerki Valeriji Klobčaverjevi, da izve, ali je še živ ali ni več. Zato je sodišče uvedlo postopanje, da se ga proglasi za mrtvega. Obenem je izdalo poziv, da naj sleherni, ki kaj ve o njem, naj to ljubljanskemu sodišču ali pa naj se pogrešaneč sam javi. Če se ne bo javil in če ne bo nihče do 1. januarja 1932 kaj sporočil o Kirovščlagerju, ga bo sodišče proglasilo za mrtvega.

Biznis z mrtvac. — Policija je našla pri Pančevu, nasproti Beogradu, v obdobjem grmovju moško truplo. V preiskavi je policija odkrila, da sta dva modakarja iz Pančeva kradla iz raznih mrtvašnic trupla ter jih prevajala s čolnom preko Donave v Beograd, kjer sta jih prodajala nekemu kirurgu, ki jih je potreboval za svoje znanstveno delo. Pri aretaciji sta oba obdolženca priznala, da sta iz raznih banatskih mrtvašnic kradla trupla kakih beračev in sirot, ki se nihče ni brigal zanje in njihov pogreb ter sta trupla prodajala kirurgu. Tudi najdeno truplo sta onadva hotela spraviti preko Donave, a sta ga skrila v grmovju z namero, da ga šele drugega dne prepeljeta čez Donavo. Pri tem pa so ju odkrili.

Znanstvenik dr. Pregl — umrl. V Gradcu v Avstriji je umrl 71-letni znanstvenik, univ. prof. dr. Friderik Pregl, ki je bil rojen 1859. v Ljubljani. Tu je tudi študiral gimnazij, v Gradcu pa je končal medicinsko študijo. Svoje znanstveno delo je začel na univerzi v Inomostu, in s svojimi deli je kmalu zaslovel po vsem svetu. Bavil se je s kemijo in tu dognal marsikaj. Njegov ugled je tako narasel, da je bil za svoje delo nagrajen z Nobelovo nagrado. Zda je ta znanstvenik, ki je edini ljubljčan, obdarovan z Nobelovo nagrado, umrl.

Čvrtje in sadovi v zimi. — Sneg je v nedeljo začel padati, pa so vendar šli mnogi na izlet na Gorenjsko. Neka ljubljanka je odšla na Smarjetno goru nad Kranjem ter je tamkaj kljub pozni jeseni oz. že precej hudi zimi našla na prisojnih o-

bronkih ciklame, trobentice, borovnice, roblidnice in jagode. Uprav čudno je, da je mogoče kaj takega v času, ko sneži in se trgajo cele cunje snega z neba. — Natura dela čudeže, včasih jih je delal bog.

Divji lovci streljajo ljudi. — V območju Storiča so zelo marljivi divji lovci. Pravi lovci in lojgarji jih komaj preganjajo, a jih pri tem tudi iztaknejo. V soboto je neki divji lovec obstrelil Petra Kuharja iz Cerkelj. V svojem revirju je bil od divjega lovca ustreljen ter mu je šla krogla skozi obe koleni. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

Samomori v Meziški dolini. — Troje mladih živiljenj je podleglo življenju v kratkem. Nedavno je na Tolstem vrhu pri Guštanju umrla za izkravitvijo komaj 19-letna Berta. Zaljubila se je v nekoga fanta in ljubezen je obetala roditi sad. Toda dekle se je zavedala, da je fant tak, da ga njeni starši ne bi marali. Umetne pregraje so izključevale možnost, da bi pustili dekle omožiti s tem fantom, dekle se ni upalo niti staršem povedati, da je nosna in da ima fanta. Skrivala je in na skrivaj rodila, a pri tem izkravala. Seveda so potem starši tožili; a niso pomislili, da je dekle umrlo od strahu pred tradicijami, da se le enaki družijo in da tudi ljubezen ne sme poznati isjeme. — V neki vasi pri Prevaljah pa je napravila samomor sin nekega posestnika. Vzrok samomora je bilo njegovo abnormalno seksualno življenje, radi katerega je obupal ter se končal. — Tretji primer se je zgodil te dni. V četrtek zjutraj se je v Guštanju zvedelo, da leži na hriščku nad trgov mladenci s prestreljenimi sešci. Tovarniški delavec Capelnik je našel truplo ter obvestil ljudi. Na orožniški postaji pa je našel mojstra Haara iz tovarne, ki je pravkar javil, da mu je izginil pred tremi dnevi 19-letni sin in prošil orožnika, naj ga poiščejo. Ko je Haar dospel na grič, je v truplu spoznal svojega sina. Kaj je gnalo fanta v smrt, za zdaj še ne vemo. Družina Haarova, ki je mojster v izdelku za vzmeti v guštanjski jeklarni, je rodom iz Nemčije.

Navad na ljubljansko bolnico. — Vsako leto je naval na ljubljansko bolnico vedno večji. Kolikrat se dogodi, da morajo kakega zelo bolnega človeka odkloniti radi pomanjkanja prostora. Nedavno n. pr. je v mestu pri gradnji nove palače zgrabilo divlago nekega delavca ter mu stisnilo prani koš. Njegovo stanje je bilo nevarno. Pa so ga imeli le tri dni v bolnici, potem pa so ga hudo bolnega radi pomanjkanja prostorov poslali domov v domačo okrbno in ga je doma v kletnem stanovanju obiskoval vsak dan zdravnik. Mnogokrat se dogodi, da pošlje Okrožni urad za zavarovanje delavcev hudo bolne delavce v bolnico, ki pa jih odkloni. In to delavce, ki pa jih notranjost Slovenije, pripelja v Ljubljano v bolnico, pa jih morajo potem spet ekspeditirati nazaj. To vse radi res majhnih prostorov v bolnici, ki je ostala nepovečana vsa leta kljub temu, da se je že samo prebivalstvo ljubljane po vojni znatno povečalo. Letos je dozdaj prišlo v bolnico že 18.120 bolnikov.

Požar uppelil dva doma. — V pondeljek 15. t. m. je nastal požar v podstrešju hiše Janeza Tolarja na Zalogu. Ogenj je objel vse podstrežje, ki je bilo polno krme. Dasi so nastopili gasilci, vendar jim ni uspelo, da bi ubrali ognja sosedno hišo čevljarja Simona Zupana. Tudi tu ni bilo nič pomoči. Krma v podstrežju je gorela v velikih zubljih. Sreča je še bila, da se ogenj ni razširil na vso vas, ker stoji hiša na gosto. Oba pogorela trpija velika škoda.

Smrtina napreča železničarja. — V tork zvečer je prišel v Maribor pod koroški vlak neki železničar. Progovni čuvaj ga je našel na mostu preko Drave nezavestnega ob tiru. Ko je poklical druge in so mu posvetili v obraz, so spoznali v njem mladega železniškega zvančnika Marka Knezarja. Videli so, da je hudo pobit po glavi. Prepeljali so ga v bolnico, a mu ni bilo več pomoči. Ponoči je podlegel. Kako je prišlo do nesreče, ne vemo natančno. Najbrže ga je podrla lokomotiva s Fale, ki je vozila v mariborsko postajo. Suneč mu je razbil lobanjo ter vrzel v ograjo.

Mussolini — božji poslanec!

Tako ga opeva fašistični Dante, ki je spenil o njem 20.000 verzov

Rim. — Nova "Comedia Divina" je izšla v Italiji in Mussolini je v njej opevan kot božji poslanec, ki ga je pooblastil sam Bog po svojem angelu Gabrielu, da reši Italijo. Avtor te pesnitve, ki vsebuje 20.000 verzov, je Virgilio Fiorentino. Delo obsega 27 zvezkov in prodaja se po \$25 zvezek!

Ogromna pesem najprej pove, da je bila Italija na robu pogina leta 1919 in tedaj sta duši Danteja in neznanega vojaka z devico Marijo vred prosili Boga, naj reši slavno deželo. Bog oca jih je uslišal in poslal angelu Gabriela v Italijo in ta je pridobil Mussolinija za odrešitelja Italije.

Mussolini je šel takoj na delo in po načrtu angela je ustanovil "fascio di combattimento" (zvezo bojevnikov). Toda hudič ni spal. Priklatil se je na svet in se je v osebi Woodrowa Wilsona pomešal med zavezniške delegate, ki so — prevarjenci od hudica v Wilsonu — oropali Italijo Rimski Zmago ter jo izročili Jugoslaviji. Kmalu nato se je prikazal Garibaldijev duh pesniku D'Annunziju in ga pozval, naj reši Rimsko Zmago in jo privede nazaj v Italijo. Res je D'Annunzio otel Reko.

Satan pa še ni miroval. Nasečil se je v premijerja Giolittija in ga pregovoril, da spodi D'Annunzija iz Reke. Tedaj je Bog oca poslal trumo angelov, ki so odnesli Rimsko Zmago v uredništvo lista "Popolo d'Italia" v Milano. Tam je bil Mussolini, ki je takoj prisegel, da bo branil Rimsko Zmago do smrti. Hudič je še vedno nagajal, toda v tistih momentih je Bog oca vzel Mussolinija k sebi v nebesa in mu pokazal vso sijajno bodočnost fašistične Italije in katoliškega Rima. Bog je povedal Mussoliniju, da je njemu dal nalogo, naj združi vse romanske narode proti anglosakemu protestantizmu.

Pesnitev doseže vrh, ko se odpro vrata uredništva lista "Il Popolo d'Italia" in najprej izstopi v božanskem bleisku Rimski Zmago, katero vodi za roko Mussolini in skupaj odkoraka v Rim spremljajo od velikih trum angelov (fašistov). Bog se spušta iz nebes na hrib Albo in z veseljem opazuje okupacijo Rima. Mussolini izroči Rimsko Zmago kralju. Nato se odpro vrata cerkve sv. Petra in papež blagoslovi Zmago. Konec je ta, da se Mussolini, kralj in papež objamejo na trgu sv. Petra...

PRIMORSKE NOVICE

V ječah so ječali na božični večer Gortanovi mladi prijatelji: Dušan Bačac v kaznilični San Stefano, Vekoslav Ladavac v stari trdnjavi Frosinone in komaj 18letni Žiljko Gortan v kaznilični Portogona, obsojen vsak na 30 let težke ječe. Iz tržaškega procesa je v kaznilični San Stefano 24. l. mizar Alojzij Špangar s Proseka, obsojen na 30 l. težke ječe. Po raznih drugih kazniličnih so sami mladi ljudje, delavce Nikola Kosmač iz Zabrčja, obsojen na 25 let težke ječe, trgovski pomočnik Vladimir Stoka in Kontovelja, 20 let, vrtnar Dragotin Rupil s Proseka, 15 let, poljedelec Lovro Čač iz Drage, 15 let, poljedelec Ivan Obad iz Saleza, 10 let, 22letni visokošolec Andrej Manfreda iz Kobarida, 10 let, nadalje trgovski pomočnik Mirko Pertot iz Barkovlj, mizar Marijan Zahar iz Boršta, uradnik Slavko Bevk iz Cerkna, poljedelec Josip Kosmatič iz Zabrčja obsojen vsak na 5 let, in gospa Frančiškova, obsojena na 2 in pol leta. Celš-vrsta kmetov iz Marezig tiel v italijanskih kazniličnih, med njimi Rudolf Maršič, obsojen na 20 let, Ivan Dobrinja na 19 let, Anton in Ivan Kodarin ter Ivan Maršič, vsak na 10 let. V raznih zaporih je danes vse polno primorskih Slovencev in v razpiti mučnici "Regina Coeli" v Rimu čaka veliko številno obtožencev na ostro obsodbo.

Na Liparskem otoku je praznovala božični večer deset konfinirancev: dijak Anton Boštjančič iz Medulina pri Puli, trgovec Ernest Tibčevič iz Hrušev-

ja, kmet Krmač iz Marezig, rudar Repulup iz Idrije, gozbozdravnik dr. Sardoč iz Trsta, dijak Slavko Tuta iz Tolmina, Fran Udovč od Sv. Ivana pri Trstu, trgovski pomočnik Ivan Udovč iz Trsta, kmet Zargon iz okolice Kopra, uradnik Andrej Žerjal iz Boršta. Na Poni je konfiniranec tudi deset: kmet Babič iz Marezig, odvetniški kandidat dr. Josip Dekleva iz Trsta, uradnik Josip Grbec iz Trsta, učitelj Radoslav iz Pule, učiteljica Rutarjeva iz Gorice, uradnik I. Sturm iz Trsta, mizar Turk iz Sempolaja, Jan Uršič, sin trgovca iz Kobarida, novinar R. Vidrih iz Trsta. V Potenzi v Kalabriji je konfinirana gospa Franja Jeninčič iz Gorice.

V goriški pokrajini je bilo premešanih več občinških tajnikov, med njimi Stefan Lipičar-Lipčari iz Kala na Kanalskem v beneško provinco, v avidevsko provinco pa A. Bajt-Baiti iz Kanala, Josip Peršič-Persici iz Sempasa, Rudolf Gorjup-Goruppi iz Breginja in T. Čehovine-Coovini iz Stanjela na Krašu. Premestitev kalskega občinskega tajnika Lipičarja je v zvezi z atentatom pri Murovcih. V navedene slovenske kraje pridejo občinski tajniki iz starih provinc.

Zmanjšanje imigracije

Z ozirom na obstoječo nezaposlenost so dobili ameriški konzuli nalog, naj strogo uveljavljajo določbo priseljenjake zakon, da priseljenec ne sme biti oseba, ki bi utegnila pasti na breme javnega dobrodelstva (likely to become a public charge). Vseled tega niko ne dobi vize, ako ne dokaže, da ima zadosti denarja oziroma, da ima nekoga, ki ga garantira, da bo lahko živel v Združenih državah precejšnjo dobo, tudi če ne dobi nikakega dela. Na podlagi tega konzuli lahko odbijejo mnogo prošelj za vizo, tudi če bi ti ljudje v navadnem času imeli zadosti sredstev za prvo pomoč v novem svetu.

Poročila s strani ameriških konzulatov, prideljenih 21 deželam, katerih skupna kvota znaša 148.486 od celokupne letne kvote 153.714, pokazujejo, da so ti konzulati izdali 78 odstotkov manj viz, kot bi jih lahko izdali. V oktobru, ki je bil prvi mesec strogega uveljavljanja te odredbe, je bilo izdanih 3300 viz, dočim bi bil maksimum v kvoti znašal 14.846. In to so bile vize tudi za one, ki uživajo prednost. Sploh v mnogo deželah niko, ki nima prednosti, ni dobi vize.

Imigracija v oktobru pokazuje je pomanjkljaj od 47.9 odstotka, namram istemu mesecu v prejšnjem letu. Od 37.346 imomencev, pripuščeni v zadnjem oktobru, je le približno 9000 spadalo v kvoto. Drugi so bili priseljenici na potratku (14.000), 2500 oseb iz nekvočnih dežel in 1900 sorodnikov izven kvote.

LJUDSKI GLAS

Premogar iz zapadne Penna in federacija

Strabane, Pa. — Dne 2. dec. sem čital v Prosveti v Ljudskem glasu dopis nekega sobrata A. Gardna iz Chicaga. Kot vidim v njegovem dopisu, se precej hudo zanima za nas in za našo federacijo v zapadni Penni. V čast si štejem, da tudi sobrat Gardn iz Chicaga nas precej dobro pozna, da se dosti dobro deluje mo za napredek SNPJ. Kljub naši zabitoosti, da smo še pet mladimskim društev ustanovili v kratkem času v zapadni Penni. To je dosti dobro od nas.

Nadalje poudarja, da znamo tudi mi ceniti skupno delo, namreč da smo se dosti slišni in mu objubljam, da bomo tudi zanj precej vse storili za večjo SNPJ, kar je v naši moči.

Sobratu Gardnu bi pa priporočal, da bi se kaj več napisal v tej obliki. Mislim, da to bo precej koristilo našemu izboljanju in napredku v SNPJ. S tem končam in prosim drage čitatelje Prosvete, da mi opreže, kaj veste, da sem premogar iz zapadne Penna.

Peter Slabe, član društva 138.

Ali ste že razločili Prosveto ali mladinski list avstrijskega prijatelja ali sorodnika v domovini? To je edini ter trajno vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Strupena megla v Belgiji

Pred mesecem se je raznesla iz Belgije vest o skrivnostnem oblaku, ki se je pojavil nad pokrajino v bližini znanega mesta Liegea in ki je s svojim morilnim učinkom razširil smrten strah in obupno paniko med tamšnjim prebivalstvom. Vzroka za vznemirjenje je bilo več, ko je dovolj. V dolini Moze, v industrijskem okolišu engliškega skrivnostna strupena megla razširila nad 60 človeških življenj, kakih 30 oseb pa se bori s smrtno v bolnici. Prestrašeno prebivalstvo si par dni ni upalo na prosto; zamašilo je okna in vrata, da se ubrani pogubi ter se je nekoliko ohrabril šele, ko je vladna pomoč v prizadeti pokrajini razdelila maske zoper strupene pline.

Belgijska vlada je poslala na lice mesta komisije strokovnjakov, ki naj bi preiskale vzroke katastrofe ter ukrenile vse potrebno za zaščito ljudstva. Medtem pa so se razširile v javnosti vesti o zaostalih zalogah granat s strupenimi plini, ki jih je nemška vojska baje zakopala ob umiku. Domneva je bila na dani, saj sta bila mesto Liege in okolica prizorišče upornih bojev v začetku svetovne vojne, ko so Nemci z vap avojo silo udarili na Belgijo. Kasneje pa se je izkazalo, da so bile slične slutnje brez podlage in treba je bilo iskati drugega izvora pogubne megle. Strokovnjaki so nato menili, da prihajajo plini iz bližnjih kemičnih tovarn, osebno iz tvornice cinkove pločevine v Englezu. Tudi ta domneva se je izkazala za neosnovano.

Nedavno pa sta iznesla svoje mnenje o stvari prof. Lammert, vodja meteorološke postaje v bližnjem Münsteru in profesor kolumbijske univerze v New Yorku Manetti. Imenovana strokovnjaka sta soglasno mnenja, da gre za redek prirodni pojav, ki ga je znanost še nekolikokrat zabeležila v dotičnih krajih, da si pojav dokaže nikoli ni dosegel tako pogubne učinkovitosti. Profesor Lammert in Manetti sta izjavila, da je strupena megla v lieški okolici vidnjaj konec izredno močnih viharjev iz Sahare, o katerih so poročali konec novembra. Čez par dni so namreč v Spaniji ugotovili precej silen peščeni dež in prelaka-va je pokazala, da je veter zanesel ogromne množine finega saharskega peska preko morja na evropsko celino. Enaka poročila so prihajala iz Švice in iz Pariza, kjer so v umazanem dežju tudi dognali saharski prah. Prof. Lammert sklepa iz teh dejstev, da je zračna struja z drobnim peščnim prahom prišla konec prvega tedna v decembru tudi nad Belgijo, kjer se je zgostila pod vplivom atmosferskih prilik ter v obliki megle pritnila proti zemlji.

Znaki obolenj potrjujejo to domnevo. Obolenje je silil hud kašelj in čutili so pekočo bol v grlu in v pljučih, ki jo je povzročil vdihani peščeni prah in ki je v nekaterih primerih izval vnetje pljuč. Obenem se je treba spomniti, da so v okolici Liege že 1902 in 1911 opazili silno gosto meglo, ki pa je zahtevala le malo žrtve. Že tedaj so opazili, da je droben pesek zamašil dihalne organe žrtve, od katerih jih je nekoliko podleglo obolenju. Znaki tedanjih obolenj so popolnoma enaki današnjim.

Ta teorija nemškega in ame-

riškega učenjaka pojasnjuje tudi zagonetna obolenja na Angleškem, ki so jih prav tako pripisovali škodljivim megli, dasi niso izrečno poudarjali, da vsebuje škodljive pline, ki bi prihajali morda iz ogromnih tovarn v okolici Londona. V okolici Soeburnessa je obolelo več ko 28 oseb in njih obolenje je imelo iste znake ter se je končalo s smrtno prizadetih. To je nov dokaz za domnevo, da je vse te katastrofe povzročil potujoči oblak saharskega peščnega prahu, ki je preko Spanake, Francije in Belgije dosege tudi Anglijo. Velikanska razdalja, ki jo je premagal oblak na svojem potu iz Afrike, tudi ni nič nenavadnega. Sličen pohod saharskih oblakov prahu so ugotovile meteorološke postaje nekolikokrat. Nedvomno je bila dokazana tak pot oblaka iz Afrike preko Italije v severno Nemčijo, drugič pa preko Azorskega otočja v južno Anglijo. 1901 so od 9. do 11. marca opazovali tak oblak prahu preko Evrope ter prav zanesljivo ocenili njegovo vsebino z 1.800.000 ton peščnega prahu, ki je padel po poti preko evropske celine; na afriška tla je prišla seveda še večja množina. V zvezi a tem je tedaj v južni Italiji padal krvav dež, ki je silno vznemiril vražam vdano italijansko ljudstvo.

Pojav strupene megle s teorijo omenjenih učenjakov seveda še ni popolnoma pojasnjen, ker bo treba podvreči podrobni znanstveni preiskavi vse posameznosti, ki so pomagale, da se je katastrofa v dolini Moze razširila do tako velikega obsega in povzročila nesrečo, kakršne doslej znanost še ne pomni.

Izkoriščanje živčnih delavcev

New York. — Živezni delavci, strojniki, kuharji in drugi v Thompsonovih restavracijah so prisiljeni delati dvanaest ur na dan in šest in pol dneva v tednu, kot poroča glasilo Amalgamated Food Workers unije "Free Voice".

Brezposelnost je v prvi vrsti odgovorna za slab položaj, ker ima kompanija veliko delavcev na razpolago v tlem, da je že parkrat znižala mezo.

Bilo je za časa občinskih voli-

te. Prišel je kmet Alzačan, da bi glasoval. Pri glasovalnih skrinjicah je sedel Nemec, ki je nagovarjal volilce, naj glasujejo za njegovega kandidata. Alzačan pristopi in mu pomoli dva listka, enega s imenom nemškega kandidata, drugega z imenom domačina.

— Ne zamerite, gospod, kateri je boljši?

— Tule, odgovori Nemec in pokaže na listek z nemškim kandidatom.

— E, če je tako, gospod, ga bom pa del na srce, gletje, semle; tegale, ki ni za nič, se pa moram kolikor mogoče hitro otre-

sti — In spusti drugi listek z domačim kandidatom v glasovalno skrinjico.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebuje agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorni dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj ne pošiljajo listu Prosveta.

— Tu je odkritorčen nasveti

"Crystal Lake, Ill. — Trpel sem na želodčnih bolečinah, nisem imel teka do jedi in zjutraj sem se počutil trudnega. Začel sem jemati

Trinerjevo Grenko Vino

in sedaj spet lahko jem; kar si počelam. Želodčni nered je izgini in tudi spim izvrstno. James Vasech." Sledite temu primeru! Trinerjevo grenko vino je tekmo 40 let pomagalo milijonom trpečih oseb. Ono čisti druzbove, pomaga prebavi, odstrani zapke in želodčne pline, ter povrne zdrav, dober tek do jedi, in mirno spanje. Pri vseh lekarnarjih, SEDAJ V DVEN VELIKOSTIH. — (Adv.)

Anna F. Kramar:

BEGUNČEK MIRKO

Povest iz vojnih dni

"Tvoj oče je pa moral biti zelo moder, ker je razumel take reči. Ni čudno, da tudi ti vedno pobiraš umazane časnike iz obcestnih jarkov in jih čitaš. Meni kaj takega ne pride na misel. Vandrovcu menda ni treba čitati, saj vidi vsak dan kaj novega, ko gre okrog, čemu bi potem čital novice; o vojni pa itak vedno ališiva koder hodiva," je dejal Peter, ko je Mirko končal s svojim pripovedovanjem.

"Moj ata je rekel, da se s čitanjem človek izobrazi in da bi bilo bolje na svetu, če bi ljudje čitali dobre knjige in časnike," je modro odgovoril Mirko. "Kaj pa bi bilo, če bi bili vsi ljudje učenji," je ugovarjal Peter, "na primer, če bi bili vsi vojaki zelo učenji, kdo bi pa bil za prostaka, vsi bi hoteli biti častniki, kdo bi pa potem bojeval?"

"Nobeden," se je odrezal Mirko vesel, da more Petru pokazati koliko se je že naučil iz umazanih časnikov, ki jih je pobiral iz jarkov za cesti.

Peter ga je gledal nekam začuden. Mirko pa mu je takoj pojasnil, da je čital neke, kako so hitro zaprili nekega moža, ki je ljudem govoril, da ne bo nič več vojn na svetu, ko bodo ljudje bolj izobraženi. Rekel je menda, da grede v vojno samo nevedni ljudje.

"Kaj pa tvoj oče, Mirko, on ni bil neveden, ker je mnogo čital, kot si mi pravil, pa so ga vendarle v vojni ubili," je spet ugovarjal Peter.

"Moj ata ni šel rad v vojno. On je vedno pravil, da vojne ni treba, toda, ker je več nevednih ljudi kot pametnih, morajo iti pametni z neumnimi vred v vojno, da jih pobijajo," je ježno odgovoril Mirko.

Peter mu ni več skušal ugovarjati. Občudoval je Mirka, ker je znal že zdaj tako modro govoriti. Misli si je, da bo Mirko najbrž še bolj moder kot je bil njegov oče, ko bo mož.

Nič več se ni smejal Mirku, če je šel iskat liste, ki jih je kdaj pustil pod kakim drevesom in jih je potem veter zanesel v obcestne jarke in grmovje. Se pravi je včasih Mirka, naj mu na glas čita, kar je Mirko tudi rad storil.

Ker sta bila vedno skupaj, sta se mnogo pogovarjala. Najraje sta govorila o miru, oba bi bila rada šla v domače kraje, četudi nista imela staršev. Dogovorila sta se, da bosta živela skupaj na Mirkovem domu, in če se vrne Petrov brat iz vojne, bo pa Mirko lahko živel pri njem.

Peter in njegov brat sta namreč tudi imela majhen dom neke na doberdobski planoti ali ker sta zgodaj izgubila starše, so v njihovi revni hišici živeli najumniki.

VII.

Vojna je divjala dalje, spet šlo poletje h koncu in Mirko in Peter nista vedela, kako in kje bosta preživela zimo. Val njuni načrti, vse upanje na mir je bilo zaman. Ljudje so govorili, da bo vojna še dolgo trajala.

Nekega dne sta privdrala do velikega mesta in sta se odločila, da ostaneta v tem mestu, dokler ne bo miru. Tavalta sta po ulicah in ogledovala lepo mesto ter poskušala se spri-

jazniti z dečki, ki so nosili časopise. Ali v tem mestu so govorili tuj jezik, katerega sta prav malo razumela in dečki so brž uganili, da sta tujca ter so se jima amejali. Peter in Mirko pa vendar nista opustila svoje namere, da ostaneta v mestu.

Kljub temu, da so fantalini brili norce iz njiju, sta vendar hodila vedno za njimi in se končno prav tesno spoprijateljila z nekaterimi izmed njih. Doležal sta živela vedno na ulicah. Prodajala sta časnike, raznašala sta z drugimi dečki vred plakate po mestu, včasih sta delala po nekaj dni v kakem skladišču in kadar je bil hud mrz, sta se zatekla k velikim predmestnim gostilnam, kjer sta delala v konj-skih hlevih. Kadar pa nista mogla dobiti nobenega dela, sta se podnevu mudila po javnih poslopjih, zvečer sta pa šla s kakimi tovariši iskat primernega prenočišča. Če so dobili prenočišče v kakem toplim hlevu v predmestju, se jim je zdelo, da so gospodje. Največkrat pa so se morali zadovoljiti s kakimi praznimi barakami, kamor so si prinesli papirja in slame. Nekateri so bili tako urečni, da so imeli kje skrito kako staro vojaško plašto, seveda so jo navadno delili z drugimi tako, da je nazadnje vse zeblo.

Vesela sta bila mlada begunca, ko so se spet vrnilli topli dnevi; četudi sta bila mnogokrat lačna, sta bila zadovoljna, da ju vsaj zeblo ni. Življenje v mestu ni bilo prijetno. Mnogo hudega sta potrpela, a vendar sta vztrajala v trdni nadi, da bo vsak čas nastopil mir. Tudi sta se udomačila med svojimi mestnimi tovariši, od katerih sta se marsičesa naučila.

Njuni tovariši so bili otroci mestnih revežev, mnogi pa sploh niso imeli doma in preživljali so se na ulicah kot vrabci. Nekateri so bili zelo sprideni, govorili so surovo in kradih ob vsaki priliki, toda Mirko in Peter sta pazila, da s takimi pokvarjenci nista imela mnogo opravka.

Družila sta se le s takimi, ki so se obnašali dostojno in niso izmikali denarja ljudem iz žepov. Predobro sta vedela, da bi jima slaba družba znala škodovati — mesto domov bi moglo morala v zapor radi tatvine ali kaj podobnega.

Dolge mesece sta preživela v mestu, preden je končno nastopil mir.

Neizrečeno radovanje je zavladalo med ljudmi tiste dni in tudi Mirko in Peter sta dala duška svojemu veselju. Pridržišla sta se množicam na ulicah in sta glasno vzvikala in pela s drugimi vred. Žal, da njuno veselje ni dolgo trajalo. Mir je nastopil v pozni jeseni in Mirko in Peter se nista mogla podati domov. Kaj bi pač delala v uničenih domačih krajih v zimskih mesecih.

Morala sta prebiti še eno zimo v mestu. Spet sta trpela pomanjkanje in mrz in nestrpno čakala toplih dni. Kakor hitro je skopnel sneg in so zaveli topli južni vetrovi, sta povezala svojo revno obleko ter se odpravila na pot proti domu.

(Dalje prihajala.)

Valentin Katajev:

BRADATI MALČEK

Ko je urednik pred letom dni prišel izdajati ilustrirani sovjetski tednik, tedaj je bil boder, živahen in naiven kakor mlada stenografistka.

Prešinjala so ga blaga čustva in gledal je na svet s široko odprtimi, otroškimi, sinjimi očmi.

Spominjam se tega nežnega mladega moža, ki je radodarno obuš vse sotrudnike s predurmi in navdušeno dejal:

"Da, prijatelji moji! Pred nami stoji velika in teška naloga. Ustvariti moramo ilustrirani sovjetski tednik za čitajočo množico. Ne gre drugače. Po Nepu živijo, po Nepu morajo tudi delati, he-he..."

Sotrudniki so pritrilno kimali z glavami.

"Opozorjam pa vas še vnaprej, dragi moji tovariši, da mora biti ta revija na vsak način sovjetska revija... Rdeča, če se smem tako izraziti. Me razumete? Nikakih dvojavljih telet... Nikakih senzacionalnih dvojčkov..."

Kaj naj torej služi našemu sovjetskemu, lahko rečem rdečemu tedniku kot neizbrpna snov? Včasih prinašajo portret psa, ki kadi cigarete in čita večerne časopise, potem pa natisnemo omenjenega psa v 400.000 izvodih. Vrag naj vzame psa, ki čita časopis!"

"Vrag! Naj! Vzame! Psi! Ki! Čita! Časopis!..." se v zboru pritrili sotrudniki in odšli v pivnico.

To je bilo pred enim letom.

Telefon je pozvonil. Komaj je urednik pograbil slušalko, je že ves zardel.

"Poslušajte!" je zakričal. Poslušajte vsi! Pojavil se je malček! Z brado! In z brki! To je vendar nekaj izrednega! Kje je

fotograf? Kaj ga ni tukaj? Pošljite avtomobil ponj!"

Ces četr ure je fotograf stopil v uredništvo.

"Pojdite!" je zasoplo spregovoril urednik. "Pojdite čim prej! Pojdite in fotografirajte otroka, ki ima brado in brke. Senzacija! Senzacija! Zaklinjam se pri malčkovi bradi, da bomo naklado podvojili. Samo, da nas naši konkurenti ne bi prehiteli."

"Bodite brez skrbi!" je dejal fotograf. "Mi izhajamo ob sredah, oni pa ob sobotah. Otroku bomo naš. Mi prvi pokažemo svetu otrokove zalise."

Oni, ki so izhajali ob sobotah, pa tudi niso bili od muh. Sicer pa bomo to še pravočasno izvedeli.

Naslednji dan je bil urednik prvi v uredništvu.

"Ali je fotograf že tu," je vprašal tajnika.

"Ni še prišel."

Urednik si je nepotrpeljivo prižgal cigareto in za kratek čas poklical one, ki so izhajali ob sobotah.

"Halo! Ali še ničesar ne veste?"

"Kaj pa je takega?" se je navično začudil urednik onih.

"Malček z brado, a?"

"Ne, kaj pa je?"

"In z brkami. Malček."

"No, da. Kaj je torej na stvari?"

"Boste natisnili aličico?"

"Seveda. Zakaj pa ne?"

"To se pravi, v soboto?"

"Jasno, v soboto. Saj se nam nikamor ne mudi."

"Mi pa v sredo, hi-hi!"

"Pozdravljeni!"

Urednik je obešal slušalko.

"Glej ga. Nikamor, pravi, se nam je mudi. Dobro vem, da se trese od zavisti. Kaj ni smešno? Malček z brado! To se dogodi kvečjemu enkrat v tisočletju."

Vstopil je fotograf.

"Kaj je? Pokažite!"

Fotograf je skomignil z rame.

"Nič posebnega. Prvič, star ni dve leti, temveč pet. Drugič, brade sploh nima. Tudi brk ne. In tudi zalisev nima. Prosim!"

Pokazal je uredniku fotografijo.

"Hm... Čudno! Prav tak je kakor so vsi drugi otroci. Nič posebnega. Škoda. Zelo škoda."

"Pravil sem vam," je dejal fotograf. "Nikamor se nam ni mudilo. Ta otrok res nima miru. Vedno ga anemajo. Ravno pred menoj ga je slikal fotograf onih, ki izhajajo ob sobotah. Zelo poreden piavolasec. Celo uro ga je anemal in nikogar ni pustil v sobo."

Urednik je čemerno pogledal otrokovo sliko.

"Tu nekaj ni v redu," je dejal mračno. "S Podražanskim sem osebo po telefonu govoril. Ni mogel, da bi se bil zmotil. Pravil je, velika črna brada. In brke tudi... Velike in črne..."

Prav tako zalisev... Ne razumem."

Urednik je razburjen prijel slušalko.

"Halo! Torej vi objavite v soboto portret fenomenalnega otroka?"

"Objavimo!"

"Z brado in brkami?"

"Da... In z zalisci... Objavimo. Kaj pa je?"

"Hm... Pa imate fotografijo? Z brkami?"

"Kajpada. In z zalisci. Imamo."

Urednik je osupnil.

"Zakaj imam potem jaz otroka brez brk... in brez brade... in brez zalisev?"

"Zaradi tega, ker je naš fotograf boljji ko vaš."

"Kaj hočete s tem reči? Halo! Halo! Vrag vas vzemi! Odložil je slušalko. Lopov!"

Urednik je hodil nekaj časa po kabinetu in se končno ustavil pred fotografom.

"Vzemite avtomobil. Peljite se tja in razjasnite vso stvar. Če se bo izkazalo, da so mu brado prilepili, potem bom sestavil protokol in jih postavil na srmočni oder. Pojdite!"

Urednik je kakor tiger skakal po kabinetu. Čez dobro uro se je fotograf vrnil.

"No? Kaj?"

Fotograf se je opotekel k stolu in sedel. Bil je blede kakor svede truplo.

"Ste razjasnili?"

"Razjasnil," je zamahnil z roko fotograf in zaplaval.

"Tak govorite vendar! Ne obočavljajte se! Fu! So prilepili brado?"

"Hu... Najprej..."

"No..."

"Najprej so malčka fotografirali... Potem..."

"Ubili? Govorite! Ne oklevajte!"

"Potem so ga..."

"Nu?!"

"Obili!"

Urednik se je prijel za glavo. Urednik je plakal.

"Naš sovjetski... rdeči... vzorni bradati malček! Zakaj sem tako strašno nesrečen?"

(Is ručine B. Z.)

Boris Piljnjak:

Polarna svetloba

Na severovzhodu evropske Rusije ob reki Keltmi je dosti samot in vasi, ki nikoli niso bile zaznamovane na zemljevidu.

Prebivalci te pozabljene dežele ne poznajo kruha. Podirajo bore, prodajajo splate in plačajo davek od puške na kres. Kmetje ne orjejo, zato pa imajo po pet pasov: posebej za medvede, rise in veverice. Lovci mora veverice iz svoje starinske puške zadeti v oko, sicer ni koža ničesar vredna. Pozimi in poleti se tu vozijo s sanmi in ne poznajo voza s kolesi. Nihče tu ni videl Moskve. Ko je nekoč pomladil zabodil v ta pragozd po polnovodni reki parnik, so ga vsi smatrali za cerkev. Naselbine so tako raztresene, da pravi domačin, če je namenjen k sosedu 40 km daleč: "Skočil bom nočoj tja!" Naveže si smučil in zgodaj je že zopet doma. Nikjer nimajo toliko snega pozimi, in vsako noč žari skozi zimске mesece polarna svetloba. Ob žegnaju ob pravoslavni cerkvi koljejo blike in jih potem svečano kuhajo v orjaških kotlih: je to največji praznik...

V Moskvu je prišel mož, ki je bil ob Keltmi doma. Prišel je v uredništvo kmetijskega radiodnevnik in zmeden pripovedoval o svojem potovanju. Najmanj 300 km je šel na smučeh in potem s plavarji potoval do Kotlasa v vjatski guberniji. V mestu so ga zaprili, ker ni imel nobenih izkaznic, in je ždel mesece in pol v zaporu, dokler se ni ugotovilo, kdo je. Od Kotlasa do Moskve se je vozil z železnico ali tudi korakal po tratinicah, če ga je vrgel sprevodnik iz vlaka: ni imel denarja, da bi plačal vožnjo. Po petih mesecih, začetkom zime, je dospel v Moskvu. Prav za prav je izgledal ta mož kakor divjak v svojih cokolih iz ličja, noši iz domačega hodnega platna in visokem klobuku iz ajdove slame. Imel je menda trideset let, a izgledal dosti starejši, ker je med potjo veliko pretrpel in se mu je zdelo Moskva prav tako strašna, kakor bi nam bili strašni njegovi gozdovi z medvedi in risi. A pogumno je gledal v svet in je bil duhovit pa zgovoren. V uredništvo je prišel ob sedmih jutru in čakal do dveh popoldne, kadar tam pričnejo poslovati. Postrežkinja ga je že hotela napoditi. V uredništvu sibi je na tla spustil svojo culo, se vsedel in veselo naasmehnil: menda se mu je prvič zgodilo med potjo, da ga niso podili in hoteli poslušati.

"Vsa nesreča je v tem," je prišel in napol zatnil oko, ko da bi nameril puško v losa, "nič pri nas ne veruje v radio, ki nam ga je poslala vlada. Jaz sem čitalničar in sem postavil zvočnik, a kmetje pravijo, da imam notri hudiča. Ničesar jim nisem mogel dopovedati, pa smo se zmenili, da bom šel v Moskvu in kmetom sam govoril v radio: samo takrat mi bodo verjeli, da ljudje notri govorijo in ni hudiča zraven." Čitalničar je odve-

zal svojo culico in na mizo spustil pest srebrnega drobiža. "To je res nesreča," je rekel, "komaj sem obvaroval ta denar, ker tako sem štrdal. Kmetje so zbrajali ta denar, da vam plačam. Vzemite vse pa me pustite, da jim vse povem."

Uredniki so gosta pozdravili, mu oskrbeli dovoljenje govoriti za radio in v njegovo vas poslali brzojav, da bo pripravljena na njegov nastop. Tri dni je čakal čitalničar pri radiu na vrsto. Prenočil je v uredništvu na mizi in nikamor ni šel, ker se mu je zdelo mesto prestrašno. Tretji dan zvečer je z zaračimi očmi stopil pred radio in odločno pričel:

"Fantje! Može! Ali čujete?" je zaklical. "To sem jaz, Pavel. Ob reki so me spavarji vzeli na krov, in v Kotlasu so me zaprili. A dobro sem skrli vaš denar... Fantje! Rojaki! To sem jaz, Pavel, čitalničar v Kadomu, naš vasi. Mojo ženo, Katjušo, pozdravite, in tudi predsednika našega vaškega sovjeta, Karpa Ivanoviča, lepo pozdravljam. Zda sem v mestu Moskvi in vam govorim v radio, to vam bo tudi tovariš urednik lahko potrdil... Kamonski fantje! Ali me čujete? To sem jaz, Pavel Krajnjih!"

Iste večera je Pavel Krajnjih izginil iz uredništva, ne da bi počakal na obljubljene dnevnice in brezplačno vožnjo do Kotlasa. Moskva je živela svoje življenje, zmrzovala, stala v dolgih vrstah ob avtanju pred pekarijami. Moskva se ni zmenila za moža iz gozda. Šele tri mesece pozneje je od njega prišlo pismo, kjer je stalo: "Dragi tovariš urednik! Vzajemno pero v desno roko in pošljim to pismo čez visoko goro, da se vam in vsem v uredništvu prav lepo zahvalim. Prišel sem srečno domov, pa me niso zaprili. Samo snega je hudo veliko letošnje zimo. A mojega glasu pri nas, v Kadomu, niso čuli. Ko sem pomladil odšel k vam na pot, so kmetje polomili zvočnik. Potem so čuli, da so me v Kotlasu zaprili, in so ves radio vrgli v reko, ker so se zbal oblasti. Potem pa vas lepo pozdravljam. Čitalničar Pavel Krajnjih."

Pavel je imel kakor ris zelenkaste oči, ostre in pametne. Prečka mu je delila glavo v dve polovici, in lasje so mu viseli po straneh kakor slama s kmečke strehe. Sicer pa nimajo v njegovi domovini slamnatih streh, ker ne raste tam žito. Pod sivim nebom v mrskem pragozdu stojijo z deskami pokrite in s sekiro stesane kočice. V gozdovih živijo losi, jeleni, medvedi, risi, soboli, dihurji in polarne bele lisice. Pozimi se mrači že ob treh popoldne, a zato sije, pleše, se dviga v neskončnost polarna svetloba. Imajo tam veliko vasi in samot, ki niso še nikoli bile zaznamovane na zemljevidu.

KLOBASE

Kakor vsako leto bom tudi letos pošiljal izvrstne klobase, naročila po 5 funtov ali več v vse kraje Amerike in Alasko. Cena do 4. zone je po 38c funt. Cena za ostale štiri zone je 43c funt. S tem je poštnina plačana. Naročilom 100 ali več funtov je cena znižana. Pošljite vsa naročila na naslov:

JOSEPH LESKOVAR
632 High St., Racine, Wis.

Rheumatism

JAZ vprašam vsakega čitatelja tega lista, ki trpi na akutnem ali mišičnem revmatizmu, lumbago ali Gout, da mi piše, dajte mi ime in naslov, da vam pošljem na poskušanje EN DOLAR STEKLINO KLOBASO, majhen odrezek s revmatizmom. Jaz hočem preizkusiti vašega bolečina na moje strelce kaj Klobas. Subjektu ali subjektu, ki mi pošlje strelce proti revmatizmu, akutni mraz, Jaz sem gotov o njem in bolezi, da trpeti (vedno in se preprosto) o njem govoriti mi dajo na sam cent dobila. Ne skrbite PRILE. Če revmatizem vam čaka nogo ali kolo. Ne skrbite! IZDAJTE ga vani s listom, strelce ali majhno klobaso. Dajte mi na odgovor in domišljijo. VI GA MORATE PREKINATI VEM. Če je v sistemu in VI MORATE IPI ZA NJIM.

Klobas. Zdravilo in majhno preprosto majhni revmatizem. Revmatizem mraz, ali, ako boleči biti gosti bolečina in trpljenje. Moje zdravilo je tako, da odstrani, očisti strelce bolečine, dnevno bolečino in vrede bolečine bolečine bolečine.

Jaz želim to dokazati vam ako mi daste priložnost, da to storim. Jaz vam lahko veliko dokazam v enem tednu, ako mi boste pisali in vprašali mojo družino, da vam pošljem en dolar steklenico po sleditvi postopku. Ako niste rabili mojem zdravilu, potem nevesta kaj bo moje zdravilo napravilo. Če ste našo poskušajo, pišite nam po dolžnosti postopku. Ako vam se pomaga je potem s tem vse končano. Mi ne pošljamo maila na en upravitelj vlek steklenice in brezvestnosti, temveč pošljemo pravo veliko steklenico, kakorita se prodajajo v lekarnah po 1.00 dolar komad. Torej pošljite nam 10 centov na poštnino, sevanje in za servise, ta en dolar steklenica se vam točno pošlje zastonj, vse plačano. Niti ena van se bode treba plačati ob prejemu ali posnalo.

KUHN REHEPT CO., DEPT. P. 8,
1888 Milwaukee Ave. Chicago, Ill.

1.00 steklenica za 25c

Mi želimo, da postane našo zdravilo za pod akutni ali mišični revmatizem, da se počutite sami kot se jih je že tisoče drugih, da revmatizem se da odstraniti in ni na zdravstvenem gozdu profita ne ti postopki. Vse kar vprašate je eno poštno poskušanje. Ako vam se pomaga je potem s tem vse končano. Mi ne pošljamo maila na en upravitelj vlek steklenice in brezvestnosti, temveč pošljemo pravo veliko steklenico, kakorita se prodajajo v lekarnah po 1.00 dolar komad. Torej pošljite nam 10 centov na poštnino, sevanje in za servise, ta en dolar steklenica se vam točno pošlje zastonj, vse plačano. Niti ena van se bode treba plačati ob prejemu ali posnalo.

KUHN REHEPT CO., DEPT. P. 8,
1888 Milwaukee Ave. Chicago, Ill.

Žepni Koledar S. N. P. J.

Izdali smo tudi letos krasni, lepo v črno platno vezani žepni koledar; knjižica obsega 124 strani, nekaj zelo priporočljivih, za vsakega človeka. Na rokavi jih imamo še par sto. Naročite jih hitro, ker bodo kmalu pošli. Žepni koledar stane samo 25c. Pošljite nam naročilo in priložite 25c v pismo. Naslovite pismo na Prosveto: 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Agitirajte za Prosveto!

SEST DNI PREKO OCEANA

PARIS, 16. jan. - 20. feb.
(P. M.)

Ile de France, 6. feb. - 27. feb.
(P. M.) (P. M.)

Najbrže pot po teleniti. Vozdaje je v poudar kabinat s vsaki moderatni udobnosti. - Pika in slova francoska kuhinja. Iredne niste cena.

Vprazite izkazovali poskušanja agniti ali

FRENCH LINE
212 N. Michigan Ave.
Chicago, Ill.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31, 1930) pomeni, da vam je strošena potekla ta dan. Ponovite je pravčasno, da vam lista ne ustavi.

Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljati, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljati vaš napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družbeni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesec Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za član \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnino, lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravištvu "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago

NAZNANILO

iz upravištvu lista Prosveta

Naznanja se, da je cena oglasa za sredino izdaje zvišana. V dnevniku, druge dneve izven sredine izdaje je kakor prej. To velja za člane, društva in druge posameznike.

Najnižja cena za palec prostora v dnevniku izven sredine izdaje je 50c; v sredini izdaji po \$1.00 za enkratno priobčitev. Za oglaševanje se računa po velikosti prostora. Kadar pošljete oglaš, napišite vselej, kateri dan želite, da se vaš oglaš priobči in koliko nameravate potro